

Barcelona, 1 de juny de 1928

L'Esquella de la Torratxa

ANY LI - Núm 2554 - 15 cts. - Atrassats 30

ELS GEGANTS D'AQUEST ANY

—Com poden veure, tot es modernitza.

TEATRE CATALÀ "NOVETATS"

DISSABTE NIT

Extraordinària funció a honor i benefici de

Pepita Fornés

Joventut de Príncep

Diumenge, magnes programes, en els que hi pendrà part ENRIC BORRAS.

Es despatxa a comptaduria.

TEATRO COMICO

Empresa: MANUEL SUGRAÑES

Alba-Bonafé

La mejor compañía cómica
Las comedias más divertidas

Hoy, el grandioso éxito

El Dr. Frégoli

o la comedia de la felicidad

Precios populares

Blenorràgics: No ho dubteu. El guariment de la vostra purgació està amb els **Cachets Neisserinos**

Exit garantit. Tractament ràpid, discret i sense molèsties

Venda: Farmàcies i Centres d'específics

Preu de la capsula: 5'50 pessetes

TRENCATS

temps i diner, no deveu comprar cap aparell sense visitar abans aquesta casa.

Tingueu sempre present que, els millors aparells del món per al guariment de tota mena d'hèrnia en homes, dones i criatures, són els de la casa TORRENT. Sense traves ni elàstics enfarfegosos de cap mena. No molesten ni embarassen, deixant que hom es mogui lliurement i faci els treballs mes durs i pesats, sense la més petita molèstia. Si voleu estalviar salut, **CASA TORRENT - 13, Unió, 13 - BARCELONA**

BICICLETES ESports
ACCESORIS

SANROMÀ

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

DEMANEU TARIFES DE PREUS

Mai les càpsules peruvianas Borrell

no han deixat de guarir aviat i radicalment les BLE-NORRAGIES (purgacions) GONORREES i tots els altres FLUIXOS de les vies urinaries, per CRONIQUES que fossin

Medicació discreta en el seu us

Venda: SEGALA, o a l'autor A. BORRELL

Compte de l Asalto, 52, cantonada Sant Ramon. - BARCELONA

VIES URINARIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties, gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxets del Doctor Solvré**. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sifilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acaé*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Solvré**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, florncos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundós, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòrrica* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Solvré**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vell a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinaries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a **Oficines Laboratori Sókatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

LA DARRERA OBRA DE SANTIAGO RUSIÑOL

Dimarts es va estrenar la darrera obra de Santiago Rusiñol; la darrera obra per a estrenar, doncs feia molts anys ja que estava escrita i publicada, però ningú no li havia estrenat encara... Naturalment, es tractava d'una poema dramàtic, un poema romàntic i líric, d'un lirisme d'una

alta qualitat sentimental i poques vegades hi hagué ocasió de què els espectadors de teatre català gaudissin de la joia literària del nostre mai prou lloat Santiago Rusiñol.

"El jardí abandonat"... Quin poema més líric i més sentimental! Veient-lo assajar i dirigir a Santiago Rusiñol admiràvem la joventut que brinca en el pit fortíssim del creador del Senyor Esteve.

Santiago Rusiñol ha estat una de les llums més vives de la creació del nostre teatre. Es Rusiñol, l'autor de les nostres preferències; en ell, quan escriu, hi ha la grapa del pintor, de l'home que sap de perspectives i proporcions; en ell, quan pinta, s'hi troba la grapa de l'home ple d'inquietuds estètiques i literàries...

Nasqué a la vida Rusiñol en un ambient eixorc i pobre i ell donà la pauta d'un romanticisme civilitzat i elegant: "L'alegria que passa", "El jardí abandonat", tenen una tendresa i una amorosívola humanitat que pocs són els que puguin igualar-la.

Nosaltres les estimem aquestes obres de Rusiñol, les estimem perquè són un tros de vida d'ell; hi ha aquest artista sentimental, de barret ample, pipa fumosa i barba blanca que hi ha en ell... Són unes obres que arriben a inquietar perquè es descobreix en elles un problema dramàtic estructurat i perfectament delineat... "El jardí abandonat"... Estimem aquesta obra, que és la darrera estrenada... Estimem-la... Ha estat molts anys amagada a les llibreries velles, molts anys oblidada... Ha arribat quan Rusiñol no té detractors possibles, perquè han descobert, per fi, que és l'autor de més humanitat del nostre poble...

Arriba "El jardí abandonat" amb molts anys de re-

traç, quan el món té una directiva de dinamismes, de bellugadissa, de poca-solta ràpida... I porta "El jardí abandonat" una pauta, una calma, un repòs, que ens sembla tan elegant i tan senyorívol que arribem a disfrutar-ne com un raig d'aigua fresca...

Aquest "Jardí abandonat", de Rusiñol, ens ha fet l'efecte d'aquests squares londinencs, posats a les vores dels barris actius de la City... En caure per primera vegada en un d'aquests recons ciutadans, sembla que venim a un altre món... Admirant i aplaudint l'extraordinària sensibilitat de Santiago Rusiñol en "El jardí abandonat", sentim un cert desmai i gaudim un moment intens allunyant-nos de tanta feina feta a dojo, sense tenir en compte les principals virtuts de la vida...

FRANCESCO MADRID

UNA RECTIFICACIO

L'altre dia, parlant de teatre, demanàvem un públic apassionat, un públic de futbol. Avui ens veiem obligats, per les circumstàncies, a rectificar. Avui, després del partit de Santander, és precís que rectifiquem les nostres anteriors paraules.

"Virai" és un dels pocs homes que no s'interessa pel futbol. El futbol, si arriba a preocupar-lo, és perquè el creu una calamitat pública.

De manera que les paraules de "Virai" no poden ésser sospitoses, no es poden atribuir a odis partidistes. No, no: "Virai" sent una absoluta indiferència per a aquest club, per a l'altre i per al de més enllà.

I fet aquest exordi, entrarem en matèria.

"Virai", naturalment, no llegeix les ressenyes dels partits de futbol. Té feina a llegir coses més importants. Però "Virai" s'ha innovat del salvatge espectacle que, amb motiu d'un partit de futbol, s'ha donat a Santander. "Virai" s'ha innovat de què mentre curaven un dels jugadors ferit al front, el públic li tirava taronges... i pedres; s'ha innovat de què una vegada curat dit jugador—curat de primera intenció—un altre del camp contrari li ha arrencat l'embenadura, obrint-li de nou la ferida; s'ha innovat de què volien "lynchar" els jugadors del "Barcelona" perquè aquests havien comès la indelicadesa, el crim, de no deixar-se guanyar; s'ha innovat de què durant tot el partit, el públic de Santander i Sant Sebastià insultà de la manera més vil i més ordinària els jugadors forasters; s'ha innovat de què aquests insults seguien un cop finit el partit, i que un grup de cafres disfressats de persona, en un hotel de Santander, insultaren a una respectabilíssima dama barcelonina; s'ha innovat de què gairebé tots els jugadors han tornat ferits, alguns d'ells de consideració. Un partit de futbol, se-

gons tenia entès Virai era una festa. Però es veu que no és així, sobretot a Santander. Deixeu-me fer un apart.

Les ciutats que en podríem dir d'estiueig, les platges de moda, sembla que haurien d'ésser emporis de civilització. Els seus pobladors viuen i prosperen gràcies als forasters. Això, el tracte, afina les costums i les maneres dels pobladors d'aquestes ciutats, que procuren ésser correctes, amables, discrets. Què pensar ara dels pobladors de Santander? Siguent nosaltres indulgents i pensem que els discrets, els amables, els correctes, s'havien quedat a casa, i al camp de futbol sols hi anaren els grossers, els analfabets, els incorrectes, els indesitjables.

Tanquem l'apart i seguim.

...Virai creia amb la més bona fe del món que un partit de futbol, com una funció de teatre, era una festa. Per això demanava un públic apassionat, un públic de futbol. Avui corregeix Virai així les seves paraules anteriors: Un públic apassionat, però civilitzat; un públic de futbol, però no de Santander.

VIRAI

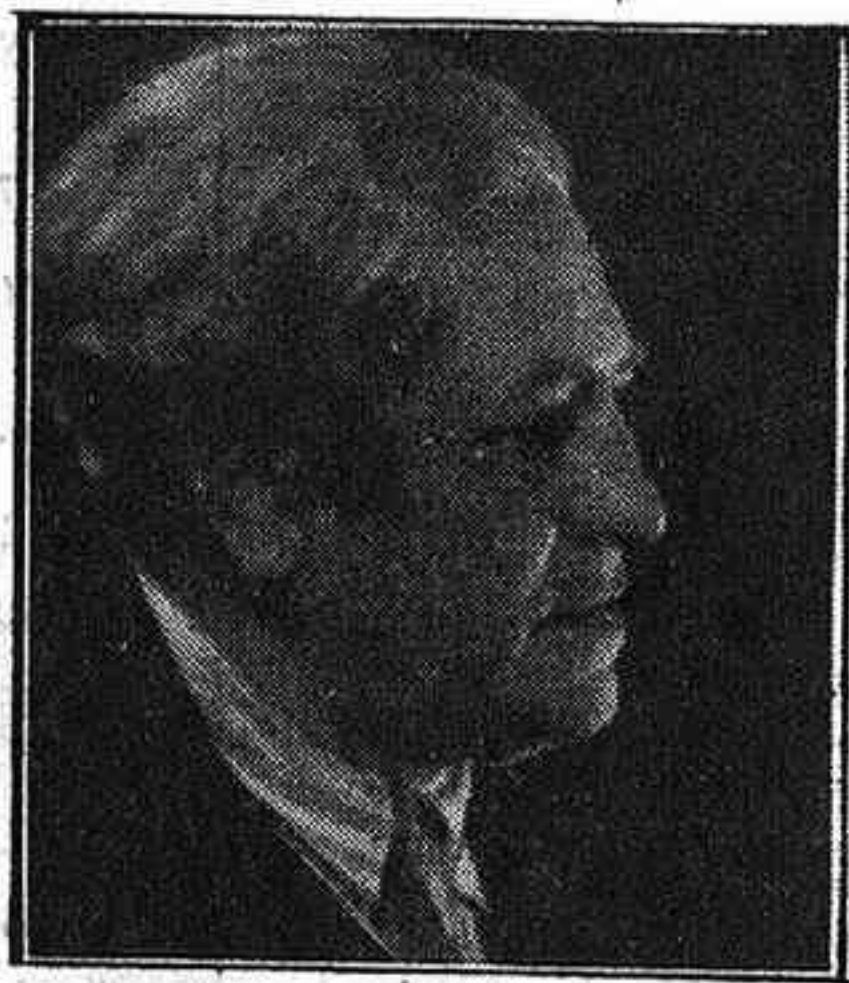

COM SON ELS NOSTRES ACTORS

JOAQUIM MONTERO

Joaquim Montero nasqué predestinat a ésser cèlebre. En fou, en efecte, des de molt jove.

Una vegada, fullejant uns números molt atrassats d'una revista americana, ens vàrem trobar amb el seu retrat. Portava un vestit clar i un barret cordovès. Aleshores, però, a l'altra banda de l'Atlàntic no era cèlebre encara com actor, sinó... com ballarí. Agil, simpàtic, una mica tronera, tenia els gran èxits. Us estranya? Bah! recor-

Joaquim Montero

eu-lo quan feia totes aquelles revistes al Paralel d'"Arriba el telón" i "Màs arriba el telón" i "Totavía màs arriba"... Quan més es feia aplaudir era quan, abillat amb el seu tern gris, un gran solitari al dit, agafat de les mans d'un parell de noies maques, s'acostava a la bateria fent saltironets, a saludar el públic.

Feliços aquells temps! Qui li hauria dit a l'engrescat autor-actor de revistes vaudevillesques que, sobtadament, es

veuria convertir en el greu i important director artístic de la Sèu del teatre català? Diríeu que es tracta d'una cosa màgica, sinó coneguésiu la flexibilitat del seu talent.

I ningú no li negarà que, amb la seva gran experiència teatral, no regeixi ara bé els destins del nostre teatre. L'única cosa a lamentar és que, de vegades, els simpàtics actors i gentils actrius de Novetats—la senyora Morera no es podrà plànyer de què no som galants—no li guardins tot el respecte degut. Per exemple: ¿no veuen que, de vegades, el fan quedar malament, sabent-se millor que ell els respectius papers? Jo, francament, no sé com això un director pot aguantar-ho. Ésser o no ésser...

Amb aquest mal costum de no saber-se les comèdies,

Joaquim Montero és el pitjor enemic de si mateix, i la cosa amb la qual més irrita el públic, que s'ho pren com una prova d'indiferència i una manca de respecte. A més a més li obliga a fer un seguit de sorolls guturals impropis d'un lloc públic, a obrir i tancar la boca com un peix, a estar-se com hinoptitzat davant l'apuntador. En fi, és una cosa que l'amanera, perquè li lleva la seguretat per a moure's i inventar.

Es llastimós tot això, perquè Joaquim Montero és un actor molt ben dotat, té talent i no és mancat de cultura. Té, sobretot, una ampla comprensió i una gran flexibilitat per poder encarnar els més diversos personatges.

LA SETMANA QUE VE, ENRIC BORRAS

EL FEMENISME I LA MODA

Les teories absurdes del feminisme tenen en la moda, majorment en el moment actual, el pitjor dels enemics.

Com diu Pérez d'Ayala, les úniques professions, que fins ara han fet presa en les dones, són les que usen vestimenta talar, com són les metgesses, advocades.

Fora d'això, mentre la dona es presenti en públic ensenyant els genolls, braços i altres tornejadades perfeccions i amb el "maquillage" teatral, penso que no serà precisament el respecte l'atracció espiritual i simpàtica de què el feminisme necessita.

Les dones tenen la paraula; al pas que van, no val la pena de què s'escarrassin en parlar de feminisme. Tot el més que aconseguiran és convertir aquest món en un harem gegantí.

Ara que es parla més que mai de feminisme és quan està més perdut. En canvi, un segle i mig i dos enrera (per no anar més lluny), teòricament es desconeixia el significat d'aquests romansos i, malgrat això, feien molt més que ara.

Llavors hi havien reines oficials i reines oficioses que tallaven el bacallà (democràtica paradoxa). Les amigues dels polítics, dels cardenals, dels prínceps tenien en aquells temps una influència grandiosa i feien i desfeien al seu gust.

A França, en el regnat de Lluís XIV, una dona, Madame de Maintenon, que després fou la muller del rei (però no reina de França), decretà l'expulsió dels reformistes protestants del país. Amb tot i ésser, diuen, extremadament bona i virtuosa.

Avui, amb tot el que es pugui dir, no té, relativament, influència en les coses públiques.

Avui, la dona o amiga d'un polític no aconsegueix ficar cullerada en els negocis públics. El màxim que exigeix és un collaret de perles, un abric de pells.

I és ara que es parla de feminisme. Precisament quan amb la moda actual s'està convertint la dona en una "distracció" en una joguina per als homes.

PERE GUARDIOLA

AQUEST NUMERO HA ESTAT

REVISAT PER LA

CENSURA GOVERNATIVA

DUES DESGRACIES

- Senyoreta, l'auto ha aixafat un home.
 —Per què no vigilava!
 —I ha atropellat el gos de la senyoreta.
 —Imprudent! Qui et fa guiar tan malament, imbècil?

LA IMMORALITAT DE LA MORAL

A Espanya, quan hom parla de moral es sobreentén que sols vol referir-se al problema de la sensualitat.

Trossejar l'honra aliena per mitjà de la calúmnia, apilar una fortuna explotant indignament el treballador; mancar a la paraula donada, sempre que reporti utilitat el fer-ho; deixar que les criatures es podreixin d'anèmia i

de tuberculosi als hospicis; fingir una gran religiositat i sostraurer's al deures pietosos, tot això que representa una absoluta carència de sentit moral, no significa res per a la majoria dels moralistes professionals. El que per a ells té veritable, única i exclusiva importància és el pecat carnal. Si poguessin estroncar les fonts de la vida humana, ho farien per tal d'impedir les flaqueses de la carn.

Degut a ells, el nostre país vist des de fora, fa l'efecte d'un poble atacat de satiriasi i nimfomania, sense altra dèria que la d'entregar-se a la bacanal més desenfrenada;

car no hi ha cap més nació tan ben dotada de Junes, Comitès, grups i entitats de tota mena, dedicats exclusivament a combatre el que hom en diu pública immoralitat.

Quan hi ha feina per a tanta gent i, encara, pel que es veu, no donen l'abast a impedir la desmoralització — pensara l'estranger —, és que allò ha a ésser Xauxa i Babilònia d'una peça; es que no es deu trobar una virtut ni cercant-la amb un llum.

¿Voleu, doncs, una immoralitat mes grossa, que semblant descrèdit davant del món?

No vull negar que el problema sexual presenta a Espanya aspectes molt aguditzats, dels quals se'n desprèn una immoralitat lamentable. Mes, no tal com volen fer veure els moralistes de sagristia, sinó per tot el contrari.

Al nostre país els homes i les dones viuen massa allunyats sexualment parlant.

Arreu d'Europa les relacions sexuals són una cosa absolutament deslliçada de l'amor, i tenen la importància d'una funció fisiològica que hom procura complir defugint-ne els perills i les transcendències; la qual cosa no costa gaire quan la civilització ha aconseguit familiaritzar-nos amb la higiene.

Aquí, no; aquí, de cada tracte se'n fa un drama, el desenllaç del qual tant pot dur a la vicaria com al cementiri. Hi ha una tangent, però, que sols pot utilitzar-se quan hom porta a la butxaca un talonari de xecs. És el "tapedillo" del qual els moralistes no en parlen.

Es per això que, davant d'uns obstacles tant seriosos, la majoria dels homes tenen por d'apropar-se a les dones i s'estimen més passar fam.

Aquesta fam la senten al cervell i a la medulla; els torna febrils de sensualitat i els obsessiona de tal manera, que ho porten pintat a la cara i se'ls hi escapa pels ulls cada vegada que passa una dona pel seu costat.

Això fa que sigui escandalós a Espanya la faldilla curta, el "maillot" per a banyar-se, el desnu teatral, la pàgina galant i moltes altres banalitats de les quals ningú fa cas a París o a Viena.

Parlant d'això, jo recordo un axioma polític que ve com l'anell al dit: "Els mals de la llibertat, amb la llibertat es curen", deien els demòcrates del segle passat, i aplicant la mateixa idea al cas de què tracto, podria dir-se: Els mals de la immoralitat, amb el menyspreu de la castedat es curen.

Desterrem tota la pesantor de prejudicis i fiscalitzacions sobre la castedat dels homes i les dones; treiem-li al contacte sexual aquest regust de fruita prohibida, que ja només té a Espanya; i veurem com tothom recobra la serenitat, com s'apaga aqueixa fretura morbosa d'avui dia, i com la moral deixa d'ésser un perill.

A L'ESTIU TOTA CUCA VIU

L'home.—I el greu que em sap a mi!

ESTAMPES BARCELONINES

DALT DE MONTJUIC

Ja som a dalt. Després de passar per aquest bé de Déu de jardins d'ufanosa verdor, hem arribat al peu del castell, on hi campa l'aridesa. Mes aparten, l'esguard dels nostres peus, i mirem enllà. El paisatge, que des d'ací s'albira, és encisador de debò.

Mirem envers la ciutat; ens fa l'efecte d'aquests esbarzers, que ajaguts al peu d'un torrent, es fan seus els arbres de la vora. Així la ciutat va estenent-se, fent-se seves les muntanyes que l'encerclen.

Sant Agustí, la teulada del Liceu, el Pi de la Catedral... Més enllà la Sagrada Família, Gràcia... Vallcarca, Sant Gervasi, El Tibidabo, Sarrià, Vallvidrera, Sant Pere Màrtir... Tot com en un film, i ben deliciós per cert, va passant per davant del nostre esguard golut.

Oidà! Heus ací el Pla del Llobregat mostrant-nos la seva verdor exuberant i fructífera, tot ple de regadores que, en reflectir, els raigs de sol que xano-xano va a la posua, ens enceguen.

Hem arribat a la punta Sud del castell. El mar als nostres peus! El vent sembla portar-nos talment, els versos del poeta.

*La Crau tranquilla s'adormia
per allà lluny, i s'estenia
perdent-se dins la mar, i la mar dins el blau...*

Un vol de gavines va juguinejant a l'entrada del port.

ENRIC TUBAU

Allà al lluny veiem una vela, dues, tres. Pausadament entra un bergantí... I el sol va morint, morint, els seus últims raigs ens enceguen, i tornem a mirar i remirar; no ens sabem moure d'allà dalt, però l'esguard es perd ja i per allà comencen a brillar llums i baixem avall, vers la ciutat, que mai no ens havia semblat tan bella com d'ací dalt.

JOAQUIM AROCA

ORACIO A LA TERRA

La Terra és Déu. Viu tota sola
i és mare de tot quant en ella hi ha.
Es carn i sang que s'agombola
i es torna home i pa.

Home i pa per a l'home! Quin miracle!
El pa és per a tu i per a mi; la Terra per a tots.
Escolta el verb d'oracle
que diu la Terra al cap dels brots.

La Terra parla donant flors i fruita
i la fruita i les flors vénen i van.
No para mai l'eterna lluita
d'ocí i crear. La Terra és Déu triomfant.

On vols anar que la Terra no et trobi?
Ella ho té tot present.
El menyspreu i l'oprobri
ni menys els sent.

El mortal que passa per ella
creient en altres sers divins,
mentre creu i espera en sa creència bella,
la mare Terra se l'enduu Terra endins.

I el tornarà fet home o planta.
Cos! Només cos!, car sense cos no es viu.
La branca ve del tronc i s'ageganta,
però caurà per terra l'arbre més altiu.

Els temples i els palaus d'amples arcades
són de terra i per terra aniran
i els tornaran aixecar set vegades
i set vegades més a terra tornaran.

Els sants i les imatges religioses,
representin o no déus immortals,
cauran per terra confoses.
Damunt la Terra tot altre déu és fals.

Oh, Terra, jo t'adoro. Ets bonica,
immensa, eterna, creadora sens repòs;
i t'has després una mica
de tu mateixa per a fè el meu cos.

Dona'm pa per la carn; vi per les venes
i els camins clars i bells;
un amor per a compartir-hi goigs i penes
i a la finestra un gerro de clavells.

Una vida ben clara, ben humana,
vida de carn i os,
que hom te la demana
amb el cos perquè és de terra el cos.

Oh, Terra, omnipotent i creadora!,
mare del pa, de l'home i dels destins!
Jo t'ofereixo el cos, per quan sigui hora,
el portis per a sempre cor endins.

SALVADOR PERARNAU

DESIL·LUSIONS

Com es mirava un xic de cama l'any 1909...

I com es mira tota la cama en 1929.

EDUCACIO I RABIA

Els mediterranis tenen fama de violents. Però, quan la gent del nord es decideix a sortir de la seva impassibilitat, ens passen al davant. Així veieu aquest campertol de Valenciennes, el qual acaba d'afusellar un veí seu per una baralla a propòsit de la tanca que separa llurs terres.

Aquest compatriota de Watteau ha declarat, una vegada detingut, que havia obrat en un moment de ràbia, però que no es penedia de res.

Ah!, bé, direu, doncs, el que voldreu de l'educació; però no és més que l'educació el que ens diferencia a nosaltres intel·lectuals, periodistes, artistes, tan refinats com volguen, d'aquest home ingenu i bruscat. Sense aquesta educació és infal·lible que nosaltres també assassinaríem.

Somriem sovint, la mà empunya una estilogràfica inofensiva. Però en els nostres cors hi fermenta un volcà. L'enveja se'ns menja... ¿Què és tot això d'aquesta gent que fa llibres, que els fa llegir, que pinten quadros i els venen? ¿Què és tot això d'aquests diaris que se n'ocupen, que veuen llurs mèrits, llur talent, en comptes de parlar de nosaltres exclusivament d'un cap a l'altre?...

La lectura d'un diari, d'una revista, és, per a molts escriptors i molts artistes una contínua provocació a l'assassinat.

HISTORIES NATURALS

L'ESTRUC

L'estruc és una bèstia estranya. Anem a dir que és la més domèstica de les bèsties estranyes. A Cannes, un hivern, veiérem un estruc enganxat a un "tílburí". Altrament, les senyores, que tan afeccionades són a les bèsties,

usen les plomes d'estruc per adornar-se. Tot això dona un cert aire de domesticitat a l'estruc.

Vist en un desert, com si diguéssim: en el seu element, en la seva salsa, fa un xic de respecte. I tingueu en compte que respecte, en aquest cas, vol dir por.

Malgrat això, l'estruc és un infeliç. És al món per a què hi hagi de tot. Ell ho sap, i, com que és fatalista, es resigna.

De la seva figura no n'està descontent del tot. L'únic que el molesta és que, vist de lluny, sembla que porti cotilla. Algú també, miop, en veure'l amb el tou de plomes negres del cos i el coll i les cuixes de color de rosa, l'ha confós amb una "girl" de revista. Això desplaça l'estruc, que és un animal seriós i no vol que el prenguin per altri.

L'estruc que no mor de desgràcia i al desert, acaba els seus dies en una gàbia de parc zoològic. És l'equivalent, la gàbia de l'estruc, de la torre del senyor Esteve.

Al parc zoològic l'estruc té molts badocs, mols admiradors. Aquests admiradors, que no coneixen massa a fons la Història Natural, de l'estruc diuen:

—Es una gallina que ha crescut.

I un pobre que té gana, pensa, entre badall i badall:

—Quin arròs en sortiria d'aquesta gallina!

ANDREU BOSCH I BADIA

FUTBOL

Està vist que el "Barça" té la ratxa dels empats. Això és una mena de passa, com a les que tots els mortals estem exposats. Fixeu-vos que quan hom estornuda, no ho fa un sol cop; repeteix el sorollet bon nombre de vegades; embruta uns quants mocadors; es fa dir "salut", amb gran continuïtat... i acaba per prendre eucaliptus.

Doncs a l'equip blau-grana li passa quelcom d'això. S'ha vist, de repent, atacat d'"empatocefalitis" i ja ha sofert tres recaigudes. Però suposem que ja està prenent el remei adequat al cas i aviat els símptomes de la malura deixaran d'existir.

Serà qüestió de què diguem allò tan gastat pels cursis dels cronistes de salons: "deseamos al ilustre enfermo un pronto y feliz restablecimiento".

Passem al partit de diumenge. Com ja deu saber el lector—si és que llegeix altres diaris, apart de L'ESQUELLA—l'encontre entre el "Reial Madrid" i el "Barça" resultà força ensopeït. Servidor de vostès, que encara que fa molts anys que s'arrossega pels "fields"—això és anglès i molt gastat pels savis—futbolístics, de tècnica està bastant atrassat perquè mai no s'ha pres això del joc de la guitza com una espècie de "ciència exacta", no pot servir-los en aquest breu comentari una sèrie de filosofies explicant el per què el públic de Les Corts badallava de manera enternidora. Creguin que hi va haver senyor que va obrir tantes vegades la boca que hom, que és humanitari, pensant si podia ésser gana, ja tenia intencions de córrer cap un establiment de "seques" cuites i adquirir-ne unes quantes lliures per a què roseguessin els parroquians del "Barça".

Però, manoi! Si el partit va fer agafar "encefalitis"—avui estic per la medicina—al gros públic, no succeí el mateix amb els "entremesos" que ens serviren.

Quan amb l'equip que havia de lluitar amb els madrilenys, sortiren al camp els damnificats pel terrotremol de Santander, tots "equipats" amb blanques benes a la closca, allò s'ensorrava!

Al senyor Rafeques li queien grosses llàgrimes i la panxa li feia un moviment d'estira i arronça semblant als pistons d'un automòbil. Quina emoció! Quin deliri!

EL SUICIDA

—Llamp de Déu! Ara em recordo que en comprar la corda m'he deixat el canvi.

Està vist que, per damunt de tot, emociona el vessament de sang. I després diran de les curses de braus!

BOXA

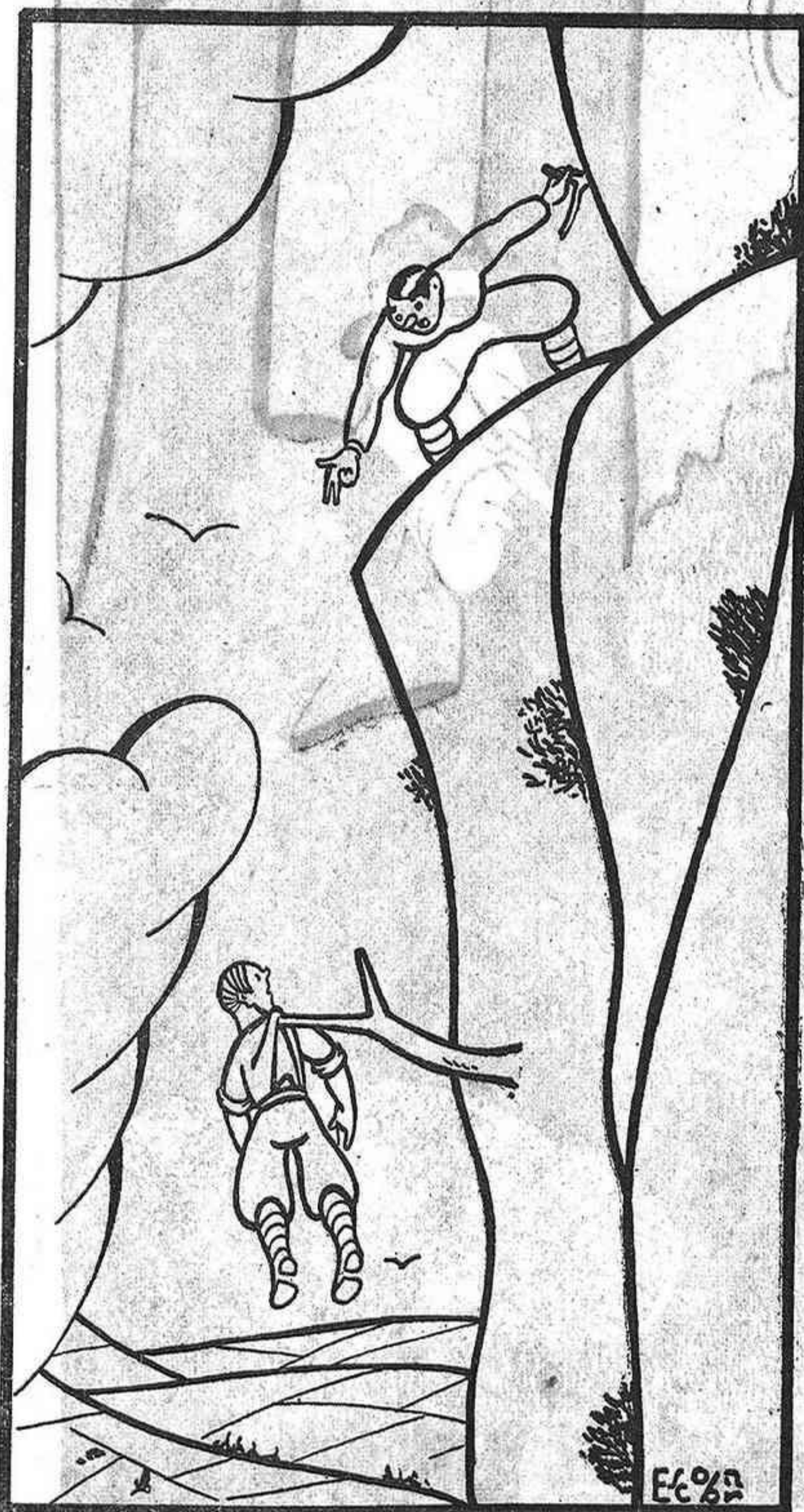
Al "Nuevo Mundo" tingué lloc la setmana passada una altra "becerrada". Però no a l'estil de les que fan el Gremi de carnisers, o els estudiants, sinó de la categoria de "Charlot, Llapissera y su Botones"

Si el lector ha vist alguna vegada Llapissera agafat a la cua d'un vedell, es farà càrrec del que féu Castillo amb Tejeiro.

L'únic combat que semblà de cursa de cartell fou el que lliuraren Isidor i el francès Lafont. El basc que, segons diuen, a la seva joventut fou picapedrer, a les primeres pinyes emplenà d'artístics relleus la cara del seu contrincant.

I l'home, per allà el cinquè "round", veient que davant d'aquells ventallots podia molt bé sofrir un canvi el dibuix de la seva cara, sense esperar la "puntilla", aixecà el braç tot pensant que, pel que pagaven, ja havia rebut prou.

El tercer combat, entre el mohamed Ben Jussuff i el canari Santana—dos productes ben colonials—fou suspès al segon "round" pel director de "lidia", degut a què el casari no volgué prendre les vares reglamentàries abans d'entrar en funcions l'estoc.

A LES 45 HORES DE PENJAT

—Aguanta un parell d'hores més, que assoliràs el "rècord" de permanència en l'aire, sense escales.

El públic sortí ronc de tant cridar i amb una fartanera de fàstic de pronòstic greu.

CICLISME

Diumenge hi hagué un grapat de curses. Però a Reus i a Sabadell lluitaren els asos de la "burra".

A la ciutat que fa "trío" amb París i Londres, guanyà l'Espanyol, el qual feia equip amb l'Albinyana; i a la terra dels panyos s'emportà el triomf l'alicantí Antoni Torres.

JEPET

LICEU

Teresina Boronat, la gran dansarina catalana que ha triomfat arreu del món, ha vingut a honorar-nos amb el seu art. L'art de Teresina Boronat és noble, depuradíssim, digne de totes les lloances.

El programa el componien un nombre de danses espanyoles dedicades—dedicades per la dansarina—a la gloriosa memòria de Goya.

Com que la cosa s'ho val, la setmana vinent el nostre company "Virai" dedicarà el "Glossari" a Teresina Boronat.

NOVETATS

En la funció del seu benefici, Joaquim Montero estrenà el "Molière", de Goldoni, i un acte de Francesc Madrid: "Nou mil pessetes".

"Molière" és una de les obres menys importants de Goldoni. Tot en ella té un to menor: l'anècdota, el diàleg, la situació. Goldoni, amb la seva obra, renova el teatre italià: la "commedia dell'arte", en què tot s'improvisa, devé una cosa més estructurada, més uniforme. Es per això que en l'obra de Goldoni s'observa una gràcia plena de lleugeresa, d'agilitat, d'improvisació.

El "Molière", de Goldoni—com passa amb moltes obres dels clàssics—no té cap valor en sí. Nosaltres preferim altres comèdies d'aquest autor: "Le Massare", "La locandiera", "L'aventuriere onorato", "Il servitore di due padroni"...

Però com a document, com a curiositat, hem d'agrair a Josep Maria de Sagarra—que ha traduït l'obra amb molta fidelitat i amb molt bon gust—i a Joaquim Montero que ens hagin donat a conèixer aquesta obra tan poc coneguda de l'autor de "La dispesera".

"Nou mil pessetes" és un acte de Francesc Madrid que ha passat ràpidament per l'escenari de Novetats.—¿Per què s'ha retirat del cartell aquesta obra que el públic rebé amb sincers aplaudiments?—Francesc Madrid amb "Ella, ell i un cafè romàntic"—obra estrenada a Romea i també retirada injustament del cartell—i "Nou mil pessetes", fa les seves primeres armes al teatre. Doncs, bé: pocs són els qui, com ell, triomfen d'una manera més absoluta i total. Sense que sigui adular-lo—perquè l'adulació és vil, cosa de criats, i, demés, no convé als joves—direm que en Francesc Madrid apunten possibilitats d'un personalíssim i original autor dramàtic. En "Nou mil pessetes", el diàleg és sobri, cenyit. L'ànima d'aquest diàleg és amarga, agra, cruel. I penseu que només en les comèdies dolentes, en el teatre de teatre—que és teatre de cartró—el diàleg no té ànima.

Observarem que el públic de Novetats rigué alguns moments patètics de l'obra. Es un fenomen que ja hem observat altres vegades. Serà precís ensenyar de riure al públic, ensenyar-li quan el riure és lícit i quan és indiscret.

En la interpretació de "Molière" tots els intèrprets hi esgüereren correctes. No es pot demanar més. "Molière" té tot l'encarcament, tota la rigidesa del teatre del segle XVIII. Aquest encarcament, aquesta rigidesa sols poden salvar-se amb la correcció dels actors. Mencionarem el nom de les senyores Baró, Fornés i Xatart, i els senyors Montero, Gimbernat, Banyeres i Aymerich. El senyor Gómez un xic afectat.

En l'obra de Francesc Madrid cal remarcar el treball del senyor Montero, digne de tot elogi. El senyor Montero, quan vol, és encara un gran actor. Bé els senyors Martí, Gómez y Banyeres.

Enric Borràs ha debutat a Novetats. El públic de Novetats està d'enhonorable. Enric Borràs, per qui no passen els anys, és l'actor que convenia al marc d'aquest teatre.

Ja no cal dir que els aplaudiments i les ovacions són la nota característica de l'actuació del nostre gran actor.

ROMEA

Alfons Roure ha estrenat una nova comèdia: "El marit de la vídua". No donarà pena ni glòria al seu autor aquesta comèdia. I no és que estigui malament. Però tampoc està bé. És una comèdia en la que es veu massa el patró, el clixé.

I com que Alfons Roure ha donat al teatre català alguns actes de positiu valor, per això som exigents amb ell. No estem tan sobrats d'autors per a perdonar, als que tenim, llurs febleses, llurs concessions. "El marit de la vídua" no és més que una concessió al públic taujà.

La interpretació força acceptable, sobretot per part d'Alexandre Nolla.

La presentació d'"El jardí abandonat" de Santiago Rusiñol ha constituït un veritable esdeveniment artístic. És una obra plena d'emoció i poesia. Tots els que l'han llegit coneixen la seva bellesa literària. Però, a més a més, dramàticament fa força impressió. Ara, en veure-la sobre l'escena, causa estranyesa que, malgrat d'ésser traduïda a l'espanyol i a l'italià, no hagi trobat fin avui cap empresari prou ardit per representar-la.

Al ROMEA ha estat muntada amb tota cura. La decoració, que reproduïx un dels bells jardins de Rusiñol, traspuja tota la melangia del poema. La representació és també digna d'elogi. Tots els actors hi posaren l'emoció que l'obra demana i aquell respecte que la figura de Santiago Rusiñol mereix.

El públic ovacionà llargament l'autor i els intèrprets.

GOYA

Margarida Xirgu ha debutat al Goya. Ha debutat amb una obra de Benavente: "No quiero, no quiero!".

Margarida Xirgu és una actriu discreta, comprensiva, intel·ligent moltes vegades. És l'única actriu que no s'ha dedicat a l'"astracán", a la comèdia blanca. Hem d'agrair-li. Com hem d'agrair-li que, de tant en tant, representi obres d'autors catalans.

"No quiero, no quiero!" no és una de les millors comèdies de Benavente, ni molt menys. Però és una comèdia amable, espiritual, distingida, en la qual es diuen coses d'un cert enginy.

La interpretació digna de tots els elogis, sobretot per part de Carme Carbonell, que és una actriu d'un admirable bon sentit. El seu gest és rítmic, expressiu, entonat. La seva veu és rica en inflexions i matisos. El seu rostre, com s'exigeix a tot bon artista, és d'una extraordinària mobilitat. Carme Carbonell, molt jove encara, serà una de les primeres actrius d'Espanya.

COMIC

Ha debutat la Companyia Alba-Bonafé. Ha debutat amb un gran i merescut èxit. Ja està bé que sigui així. Una companyia de comèdia—i una companyia tan admirablement conjuntada i del prestigi d'aquesta—mancava al Paral·lel.

Han estrenat "La mala uva", dels senyors Muñoz Seca i

Pérez Fernández. Com totes les obres d'aquests autors "La mala uva" és una cosa absurda i desllorigada. Si la interpretés una altra companyia, la representació es faria inaguantable. Però amb el bon conjunt de la companyia Alba-Bonafé, no hi ha obra dolenta.

"La mala uva", a través la interpretació d'aquests estimables actors, esdevé una bona comèdia que el públic riu i aplaudeix.

ESPANYOL

"Vida nova" és una obra dels senyors Guinjoàn i Perea que estrenà Josep Santpere el dia del seu benefici. És obra poc consistent, de trama vulgar, d'un sentimentalisme fals i excessiu. Però es tracta, segons tenim entès, d'uns joves, i hem de tenir amb ells indulgència.

La interpretació molt bé. Ja no calia dir-ho, oi?

PER A ACABAR

Dimecres s'estrenà a Novetats una comèdia en tres actes de M. i E. Durán, la qual porta per títol "Les dones són el dimoni".

No som a temps de parlar-ne. Ho farem la setmana vinent.

Tampoc parlem del benefici de Visita López, l'excel·lent actriu, la qual ha tingut el bon gust de ressuscitar l'obra de Meyer Forster, "Joventut de príncep".

També ho guardarem per la setmana entrant.

BOB

Acaba de celebrar-se a l'estranger un Congrés Internacional contra les rates, en el qual s'han pres enèrgic acord per tal de combatre la difusió de tan perillosos animals.

Hom creu que una de les mesures més eficients hauria estat la d'encomanar la seva destrucció als madrilenys, que gaudeixen fama de "gatos".

❖

L'Institut del Teatre, que funciona a la Diputació Provincial, ha organitzat un cicle de conferències, la primera de les quals anirà a càrrec del conegut professor de prehistòria, senyor Bosch Gimpera.

Aquest senyor tractarà del teatre grec i de la seva indumentària. Si ha de lluir-se tant com en el seu famós dictamen sobre l'afer de Glozel, potser valdria més que no digués una paraula.

❖

L'automòbil, el famós "vehículo de la burguesía", que no fa gaires anys gaudia d'un prestigi ben senyorívol, està descendint de categoria de tal manera que aviat quedarà al nivell dels carretons.

Primer, es va imposar una rebaixa de tarifes; després, sobre aquestes tarifes s'hi feia un descompte; ara, la majoria han pres l'acord de no admetre propines i hom confia en què, d'ací poc temps, regalaran globus i "patinettes" per a les criatures.

Estem veient que, temps a venir, el realment aristocràtic serà passejar a peu.

❖

Al general Nobile i altres companys d'exploració polar a bord de l'"Itàlia", els deu passar quelcom desagradable per quant ja fa dies que no se'n sap res.

No volem ésser supersticiosos i tan debò ens equivequés-

sim; però tenim el dubte de què tantes benediccions com varen emportar-se'n més aviat els van perjudicar que altra cosa.

✽

A Milà els estudiants de l'Institut i els de les Facultats es barallen per culpa dels barrets de palla que han de portar com distintiu escolar.

Els uns els volen d'un color i els altres d'un altre, i com que a bones no es van poder entendre, varen provar a veure si es posaven d'acord a clatellades.

No en fem cabal, són joves; i si avui es barallen per la palla, quan siguin més grans es barallaran per les garrofes.

✽

"La Razón", el batallador rotatiu del senyor Clapera, treu foc pels queixals d'ençà que ha fet un sensacional descobriment.

Es tracta, res menys, que de la famosa "hidra", un dels quals caps està ensenyant l'orella, mai no diríeu per on? Per Manresa!

"Duro", senyors de "La Razón"! Envesteixin fort i a veure si netegen aquella famosa cova, tan plena d'escarbats.

✽

Ja fa temps que uns savis ginebrins es proposen reformar el calendari, per tal d'aconseguir que l'any tingui tretze mesos uniformes.

Això, als qui cobrem per mesades, ens estalviaria l'haver d'estiregassar el pressupost quan es presenten els mesos de trenta un dies, però també ens privaria del goig que ens proporciona el febrer amb només vint-i-vuit.

Malgrat això, no hi tenim cap inconvenient. Ara, que això de l'any dels tretze mesos, ho veiem gairebé tan lluny com la setmana dels tres dijous.

✽

S'han començat a imposar multes pel fet de viatjar en els estreps dels tramvies.

Per ésser del tot justa aquesta mida, haurien d'establir-se una mena de premis per als qui es conformen a viatjar a l'interior, que vol tot un sacrifici, sobretot a l'hora de sortir dels treballs.

✽

Aquell senyor Graells que va fer una Exposició de Goyas ell tot sol al Palau de Belles Arts, ha fet unes interessants manifestacions a Madrid, dient que "la crítica de més gran autoritat de Barcelona" havia reconegut l'autenticitat dels seus quadros.

Que hom recordi, només n'ha parlat bé un senyor conegut pel "Xato de Cuqueta". I no cal dir que es tracta d'un crític amb molt poc nas...

✽

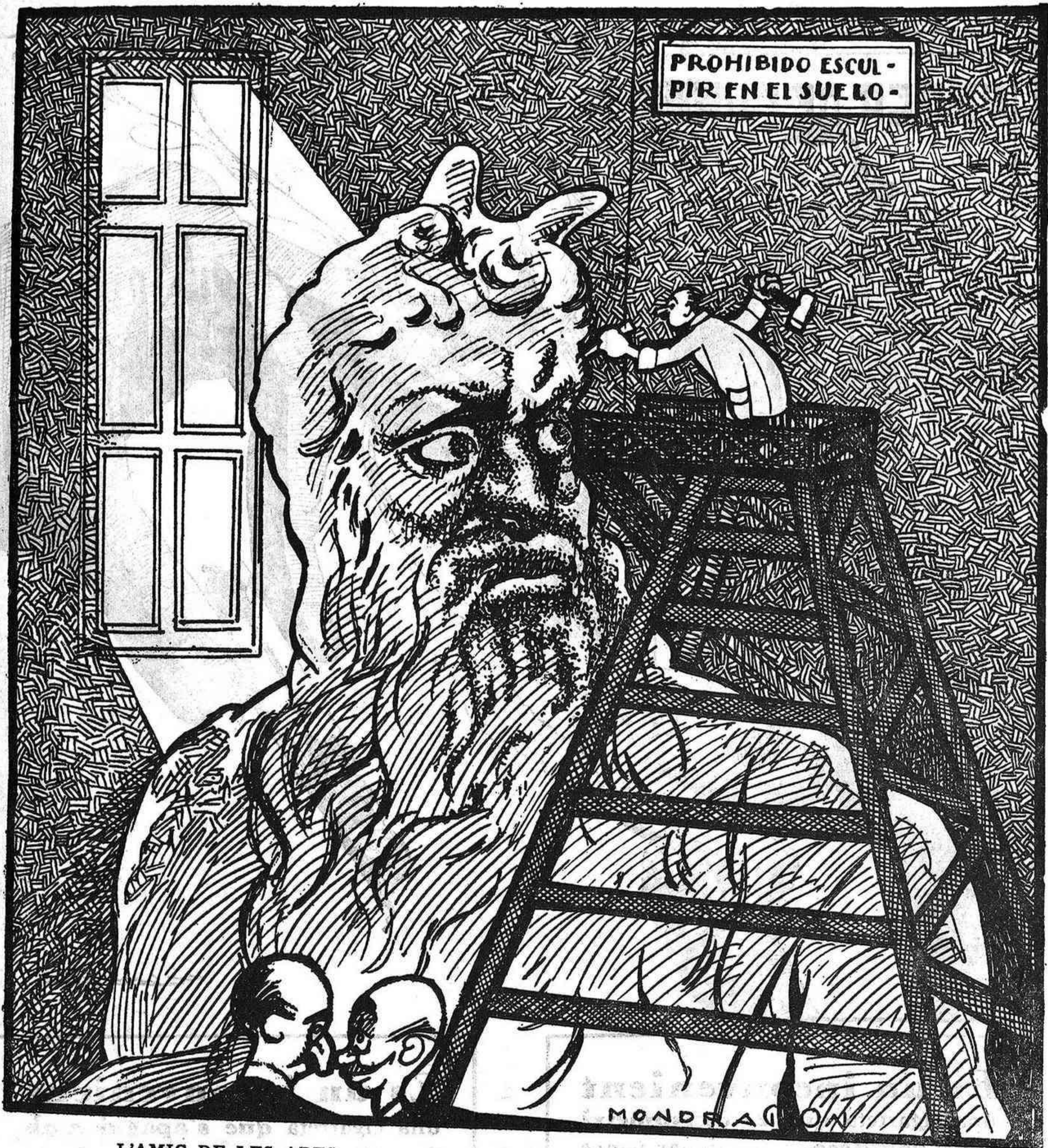
Una dona que ja havia tingut tretze fills, va denunciar el seu marit per un motiu imaginari, amb l'intent de què el fiquessin a la presó; únic mitjà per estalviar-se de tenir més descendència, que suposava perillosa per a la seva salut.

Pobre home! Abans de fer-lo tancar, essent innocent, més valia llogar-lo per als matrimonis sense fills.

F. Pejuan: Entra en cartera; però heu de tenir present que tenim tal abundor de versos que no podem assegurar-vos quan es publicarà. — M. Bernaus: Veurem de fer-ho anar en aquest mateix número. — Pere Guardiola: Estem tan d'acord amb el que vostè exposa, que no tenim cap inconvenient en publicar-ho. — E. Ponsa: Ens ha agradat de debò. La corres-

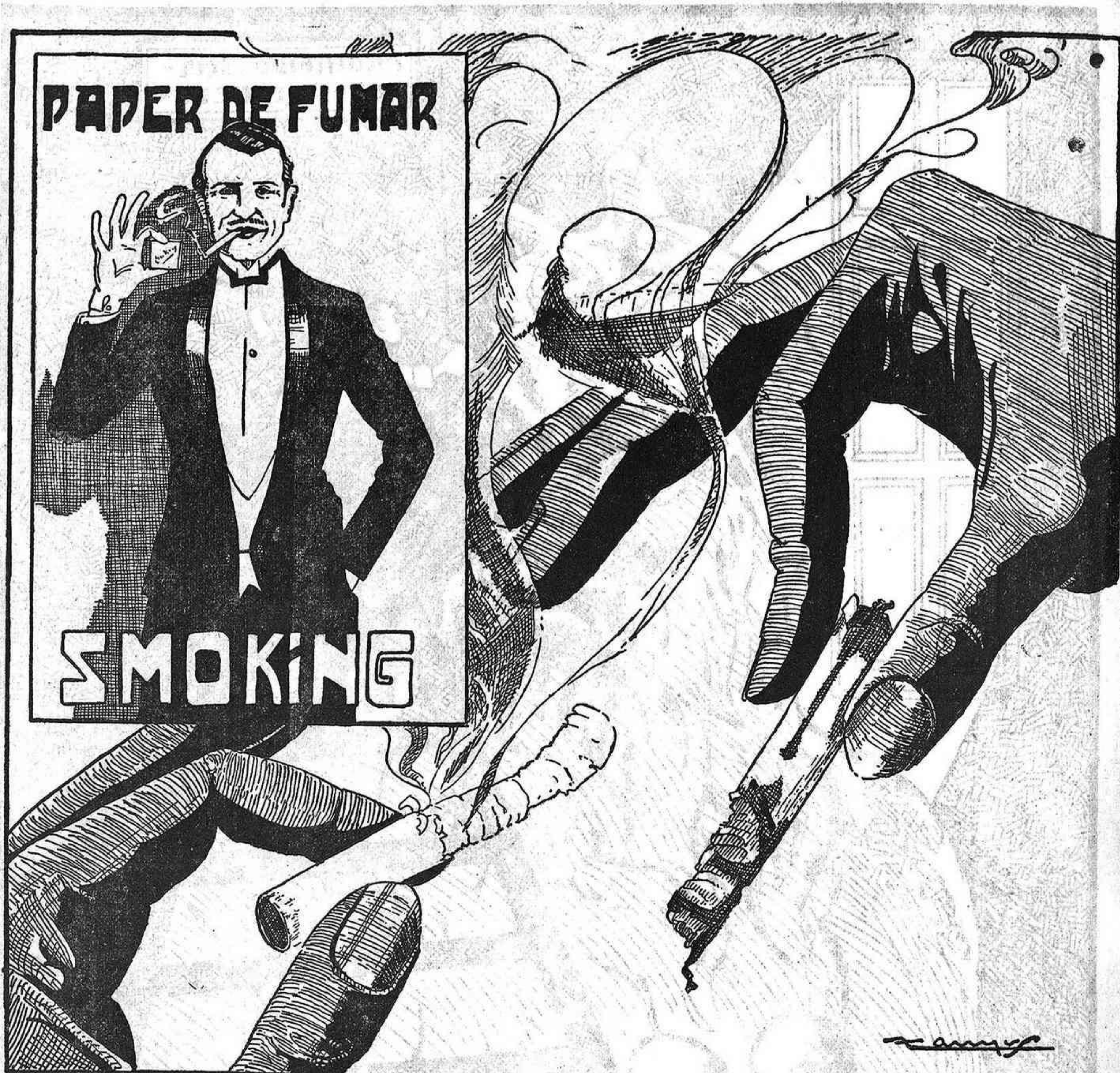

L'AMIC DE LES ARTS

—Es de "carrara"?
—No, és de Miquel Angel.

pondència que hom rep aquesta setmana sembla triada.—Pal-mirus: No escriu malament vostè, però al seu treball li manca gràcia. Intenti fer altres coses i potser lligarem tractes.—V. Forcada: La raó per la qual no s'ha publicat el vostre treball és la mateixa que donem a F. Pejuan. Hi ha una collita tan abundosa de ratlles curtes, que no sabem com fer-ho per donar-li sortida. De totes maneres, tant les anteriors com aquesta darrera composició vostra es publicaran, no en dubteu.—Lluís Costa: La idea no està malament, però el dibuix no pot anar ni amb rodes. Es a dir, sí que pot anar. Pot anar... al

cove, que és on ha fet cap.—Salvador Mestres: Ja veurem d'aprofitar quelcom. Vostè té condicions, i, si no descuida l'afició, pot arribar a fer-ho bé. — Lluís Ramírez: Aprofitarem els "Aforismes". L'altre treball trobem que té poca substància. Altrament, no us oblideu la recomanació que varem fer-vos: envieu coses més curtes.—Lluís Bota: Entra en cartera, però ho tindrem d'escurçar un xic, perquè resulta massa llarg.—Perfecte Amella: La prosa es publicarà abans que els versos.

Es un inconvenient una cigarreta que es consumeixi amb rapidesa, sense donar temps de assaborir-la. Es malgasta el tabac inútilment, les cendres cauen amb facilitat damunt del vestit del fumador, damunt la taula de treball, etc.

Es un inconvenient una cigarreta que s'apagui amb freqüència, havent d'encendre-la diverses vegades. Produeix cendres negres, i el tabac perd bona part dels seus sabor i aroma.

Aquets defectes queden eliminats empleant el paper de fumar

SMOKING

de combustió lenta, sabor agradós, molt resistent i fi. Es per aquestes raons que ha sigut el més ben acollit pels fumadors intel·ligents.

Obra nova

ACABA DE POSAR-SE A LA VENDA.

Pere Coromines

La Mort d'En Joan Apòstol

Un volum de més de 200 planes

Ptes. 3

Santiago Rusiñol

EL JARDÍ ABANDONAT

Quadro poemàtic en
un acte, decorat amb
música per JOAN GAY

Preu: 5 ptes.

Abat Prevost

MANON LESCAUT

Traducció de
DOMENEC GUANSE

Preu: 3 ptes.

Voltaire

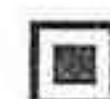
CANDID

Traducció de
CARLES SOLDEVILA

Preu: 1'50 ptes.

C. Sindreu i Pons

Radiacions i Poemes

Preu: 5 ptes.

R. de Campoamor

DOLORAS dos tomos	Ptas. 1'20
HUMORADAS Y CANTARES	» 0'60
PEQUENOS POEMAS 3 tomos.	» 1'80
COLON (Poema)	» 0'60
DRAMA UNIVERSAL 2 tomos.	» 1'20
EL LICENCIADO TORRALBA.	» 0'60
POESIAS Y FABULAS 2 tomos	» 1'20

NOVEDAD

Jauja

Novela por RICARDO DE LEÓN

Precio: Ptas. 5

NOVEDAD

Arminda Moscoso

Novela póstuma de ALEJANDRO PÉREZ LUGIN

Pesetas 5

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, rementent l'import en lliurances del Gir Postal o be en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, fianca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorga rebaixes.

CIVILITZACIÓ

—Abans, al cel, només hi havien moixons de ploma.
Avui només n'hi han de ferro.